

Kulturdepartementet
Ku2025/00871

2025-12-16

YTTRANDE: EN KULTURKANON FÖR SVERIGE (SOU 2025:92)

DIK är fackförbundet för alla som arbetar eller studerar inom kultur, kommunikation eller kreativ sektor. DIK är en del av Saco och organiserar fler än 21 000 medlemmar inom arbetsmarknadens alla sektorer.

DIK avstyrker samtliga förslag i utredningen

DIK avstyrker alla förslag i betänkandet.

DIK anser inte att en stiftelse ska bildas för att förvalta och tillgängliggöra Sveriges kulturkanon (avsnitt 6.2.2), och inte heller att stiftelsen ska utvärdera och vid behov revidera Sveriges kulturkanon efter tio år (avsnitt 6.2.7).

DIK avstyrker också förslagen om att en digital portal ska upprättas för att tillgängliggöra kulturkanonen (avsnitt 6.2.3), att tryckta informationsmaterial och publikationer om kanon ska tas fram och spridas (avsnitt 6.2.5 och 6.3.3) samt att kanon ska tillgängliggöras genom studieförbund och folkhögskolor (avsnitt 6.2.6).

Vidare avstyrker DIK kraftfullt att kulturkanon föreslås tillgängliggöras genom ett nätverk av kultur- och kulturarvsaktörer som museer, arkiv och bibliotek (avsnitt 6.2.4), samt att länmuseer och andra regionala kulturaktörer ska arbeta med regionala kanonprojekt (avsnitt 6.3.2). Att kulturverksamheter föreslås arbeta med kulturkanon och dess verk är ett brott mot principen om att politiken ska hålla armlängds avstånd till kulturen och aldrig lägga sig i kulturverksamheternas innehållsliga beslut.

Av samma skäl avstyrker DIK förslaget om att ett museum (kommittén förordar Nordiska museet) ska producera och visa en permanent kanonutställning i Sverige (avsnitt 6.2.4). Vilka verk och utställningar som visas på landets museer är och ska vara upp till verksamheterna och de professionella yrkesutövarna att bedöma. Detta slås fast i museilagen som säger att: *"Museihuvudmännen ska säkerställa att ett museum har ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll."*

DIK avstyrker också utredningens rekommendation till regeringen att överväga att införa skrivningar om kulturkanon i delar av skolans styrdokument (avsnitt 6.2.8). Vilka verk som ska användas i undervisning avgörs bäst av de professioner som är utbildade för just detta ändamål och som har bäst kännedom om elevernas behov och förutsättningar på den aktuella skolan – det vill säga lärare och skolbibliotekarier. Av samma skäl avstyrker DIK förslaget om att regeringen ska ge Statens skolverk i uppdrag att införliva delar av kulturkanon i kursplanen för samhällsorienteringen för nyanlända (6.2.9).

Slutligen avstyrker DIK kraftfullt kommitténs förslag om att omfördela pengar inom kulturbudgeten (utgiftsområde 17 i statsbudgeten) för att finansiera delar av de förslag som presenteras i utredningen. Att ta pengar från kulturverksamheter som redan är kraftigt underfinansierade, och styra verksamheterna till att istället arbeta med att tillgängliggöra en kulturkanon, kommer inte att bidra till att fler svenskar

får ta del av kultur och bildning. Tvärtom leder det till att kulturverksamheterna begränsas och får sämre möjlighet att genomföra sina uppdrag.

Förslaget om en svensk kulturkanon bidrar inte till bildning, gemenskap och inkludering

Enligt betänkandet syftar kulturkanonprojektet till att främja en medborgerlig bildning som kan stärka gemenskapen och bredda förståelsen för Sveriges historiska förankring.

DIK anser inte att en kulturkanon bidrar till att uppnå dessa syften. Att pracka på människor en lista med verk bidrar inte till bildning. Bildning växer ur nyfikenhet, utforskande och dialog – genom att människor själva får utforska, ta del av och tolka kultur och kunskap. Detta sker varje dag på landets bibliotek, museer, studieförbund, scenkonstinstitutioner, skolor med mera. Det kan inte uppnås genom en statligt sanktionerad lista.

En kanon kan heller aldrig spegla hela det rika och föränderliga kulturarv Sverige har och alla de grupper och människor som bidragit och bidrar till det. Oavsett om man väljer att kalla kanon för "fönster" eller "en avgångshall snarare än en slutstation", är det fortfarande ett ovanifrån-projekt som innebär att viss kultur lyfts fram på bekostnad av annan och därmed ger en snäv och likriktad bild av vad som är "svensk" kultur. Kulturkanon är på detta sätt ett exkluderande projekt, och bidrar därmed inte till gemenskap och inkludering.

En kulturkanon skapar inte kulturell välfärd

De förslag som presenteras i utredningen är symbolpolitiska och bidrar inte till regeringsformens krav på att den enskildes kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten, och inte heller inte till att uppnå de kulturpolitiska målen som bland annat säger att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, och att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet.

Vill regeringen på allvar att alla ska ta del av kultur och bildning behövs helt andra insatser. Istället för att lägga pengar på en kulturkanon anser DIK att regeringen bör se till att alla i landet, genom hela livet och utan kostnad, får tillgång till museer, bibliotek, kulturskola, studieförbund och andra kulturverksamheter. Det görs bäst genom att se till att dessa verksamheter har tillräckliga resurser för att kunna bedriva sina uppdrag med att förmedla kunskap och information, folkbilda, främja allas tillgång till kulturupplevelser och kulturutövande och stärka den fria åsiktsbildningen och demokratin.

Anna Troberg
Förbundsordförande, DIK

Johanna Alm Dahlin
Utredningsansvarig, DIK